

MOTIVY.

Volné literární "motivy".

Proč volné? Protože v nich lze bez žánrového omezení, včetně překladů, konfrontovat různá pojetí literatury.

Zároveň je možné předpokládat, že některé práce vzbudí polemiku a inspirují k vyjádření vlastních názorů, kterým by "Motivy" chtěly ponechávat co nejvíce prostoru.

A stály přede mnou
legendy
jedna vedle druhé

Marek Lukáš

Pálměsíc

Tma na mne padá jen tak
já jsem podivný pták
nosím pod křídly stín
létám krajem zlých zim

Leď a splín mne provází
tak mi nic neschází
nemám nikoho rád
a svět ukládám spát

Já mám cestu zatraceně dlouhou
Bůh ví jestli vůbec skončit má
sledují mne zvětšovací rourou
já vím kde se všechno začíná

Povídám si s nicotou
hraju dámu s prázdnotou
přece jen jsem dost sám
k zemi daleko mám

Nechci kolem ní dál plout
chtěl bych se jí dotknout
pohládím její tvář
dám jí měsíční zář

Romana chce žít od rána do rána
neb jenom jednou smí tu být
prochází se po klávesách píána
je nahá a poslouchá big bít

Políbil ji černý přítel zármutku
políbil ji, je to jeho styl
daroval jí svou bibli a vývrtku
být v její kůži, zřejmě by víc pil

Přišel malíř co nestihnul malovat
přišel básník co nestihnul psát
přišel sochař co nestihnul pracovat
a přišel i čas - zvláštní kamarád

Tak tu sedí, všichni něco říkají
o moři a o tom kde kdo byl
dychtivě se při tom na ni dívají
a ona žvýká chléb, který jim zbyl

Ondřej Štindl

CONQUISTA

Proti všemu očekávání má útěk šedou barvu. Modř nebe, zeleň stromů a červě strachu se otáčejí v jednom víru a splývají v jednu barvu. Měla by to být oslnivě bílá, která se skrze oslepené oči propálí až do mozku, která zachvátí vše a nic nevydá. Ale kolotoč útěku se točí příliš pomalu. Výslednou barvou je tedy šedá. "eurčitá šed", která by zvýraznila cokoli, ale která nemá co zvýrazňovat, která ubíjí svou jednotvárností a prázdnotou, která naplňuje srdce touhou po slepotě. A to byl důvod proč se Atahualpa Apo Inca - Syn Slunce vydal na cestu, na jejímž začátku bylo bezpečí úkrytu a na jejímž konci měl stát muž se dvěma konopným lankem spojenými kousky dřeva v ruce.

Se zarputilostí šilence se Atahualpa prodíral lesem, který na něj útočil. Pak ucítil pod nohama cestu a ta ho dovedla k silnici. Tam padl do škarpy plné prázdných lahví a plastických obalů. Tvrdě usnul.

Probudil ho zvuk příjíždějícího nákladáku. Atahualpa se už nemohl anebo nechtěl schovat. Táhle zaskřípění brzd mu projelo až do mozku. Dveře vozu se otevřely. Kdoś řekl: "Nastup". Ten hlas byl silnější než indiánova vůle, ale možná v tom bylo ještě něco jiného. Zvedl se ze škarpy a usedl na místo vedle řidiče. Rozhostilo se mlčení. Atahualpu zmohla únava natolik, že nebyl schopen uvažovat o osudu, který jej nejspíše očekává. Uvelebil se v křesle a natáhl nohy dopředu. Z motoru auta stoupalo příjemné teplo a rachot jedoucího vozu ukolébával k spánku. Indián si přál, aby cesta trvala věčně, aby nikdy nemusel vystoupit. Kabina ho chránila před světem, kde ačkoliv se navenek tvářil přátelsky, indián tušil zradu.

Uměl si dobře představit, co bude následovat. Až dojedou k prvnímu obydlímu místu, řidič pod nějakou záminkou vystoupí. Zvedne sluchátko telefonu. Vytočí číslo. Někde zazní zvonek.

Řidič sdělí, že

potřebné. POjedou dál. Zastaví je hlídka. "Běžná kontrola." Obdaří Atahualpu soustrastným pohledem. "Ach, vy nemáte doklady.. Budete, bohužel muset se mnou. Nebojte se, rychle to vyřídíme." A nakonec přijde muž a v rukou bude držet dva kousky dřeva spojené kokopným lankem. To všechno indián věděl, proto o tom nepřemýšlel. Měl ještě nejméně hodinu čas. Vychutnával podlím měkkého sedadla a kolébavý rytmus jízdy. Ještě hodinu bude v bezpečí. Bedlivě pozoroval hodiny na palubní desce vozu. Jejich ručičky se pohybovaly nádherně pomalu. Má tolik času. Ještě může pozorovat krajinu, která se najednou zdála být až neuvěřitelně utěšená. Věděl, že ve zkouškách, které ho čekají obstojí dobře. Možná, že v tom je jeho poslání. Nechat se uškrtnout s důstojným výrazem v obličeji. Podíval se na hodiny. Pět minut! Zmateně vzhlédl ke slunci. Tak málo?

Když vyjeli ze zatáčky, spatřil Atahualpa město. Paprsky světla se lámaly na jeho střeších a oknech. Roztáhovalo své prsty daleko do bezmocné krajiny. Rozpáleným vzduchem projel závan sarti jako nář. Řidič stočil vůz do jakési brány. Indián si stačil přečíst nápis nad ní. Sanitní jatka. Vůz zastavil uprostřed prostorné haly. "Tady končíme," pronesl řidič. "To mohu odejít?", otázal se indián s pochybnostmi v hlase. "Běž už. Běž." Rychle otevřel dveře vozu a vyskočil. Stěny haly zněhonásobily ozvěnu jeho kroků. Rozhlédl se kolem. Nebyl sám. Proti němu se blížili čtyři muži s dřevěnými palicemi v rukou. Atahualpa se v duchu zasmál svým planým nadějím. Ohlédl se. Nebylo úniku. Opřel se o jeden z dřevěných pilířů a se zavřenýma očima čekal na ruku a na hlas. Slyšel však jenom ozvěnu kroků směřujících kamsi mimo něj dozadu. Otevřel oči. Předmětem zájmu oněch mužů byla zřejmě kráva natažená v jednom z tmavých koutů haly. Její nohy byly plné krvavých ran. Už se na ně nemohla ani postavit. Vzduchem se šířil pach hnísu a bolesti. Oči krávy však ještě jevily známky činnosti. Když spatřila ty čtyři muže s palicemi učinila dokonce naprosto beznadějný pokus postavit se. Brzy však opět klesla na chladivou podlahu haly. Muži ji mlčky obstoupili a zkou-

mavě si ji prohlíželi. Jeden z nich se najednou rozpřáhl. Udeřil. Kráva vydala zvuk, nepodobný čemukoliv, co kdy indián slyšel. Byla tak ze sláblá, že neměla ani sílu vyhybat se ranám, které na ni dopadaly sestrojovou pravidelností. Její tělo se zmítalo na drsné betonové podlaze. Konečně se jeden z mužů střelil tak, jak potřeboval. Všechno ztichlo.

Atahualpa se zmocnila hrůza. Vyběhl ven a sluneční světlo ho udeřilo do tváře. Proběhl branou a dal se na útěk ulicemi města. Za chvíli se unavil. Křečovitě se chytil sloupu pouličního osvětlení. Nekontrolovatelně se roztrásl. Jeho útroby se začaly stahovat. Ještě pevněji objal sloup. Zoufale zvracel. Škubal sebou v křečích. Lapal po dechu. Z dálky k němu dolétl hlas: "Mohu vám nějak pomoci?" Atahualpa spatřil shrbeného starého muže, který se ~~na~~ opíral o hliníkovou berli. Nesmím se prozradit. Nesmím se prozradit. Bezkrvnými rty se na ~~se~~ starce usmál. "To je dobrý. Asi moc chlastám." Účastný pohled ve tváři starého muže se změnil v pohoršený škleb. Pokusil se zahrázit Atahualpovi berlí. Odešel. Indián pocítil nesmírnou úlevu. Začal se zcela hrdla smát. Nezadržitelný smích jím mrštil o zem. Uprostřed vlastních zvratků se Atahualpa Apo Inca, Syn Slunce, bezuzdně řehotal a nebylo ni červenějšího než jeho oči.

Záchvat pomalu odezněl. Indián sledoval mraky, které se rychle honily po obloze. Zatočila se mu z toho hlava. Rychle vstal. Nezlepšilo se to. Naopak. Pod jeho nohama se začala ulice houpat a hrozila převrátit se docela. Opět upadl. V uších mu hučelo. Zvedl se a nejistým krokem vyrazil někam jinam. Po chvíli bezcílného bloudění se ocitl na jedné z hlavních tříd města. Indiána vylekalo veliké množství lidí, které tam spatřil. Dav ho pohltil. Byl unášen po chodníku, který jistě pamatoval ledacos. Atahualpa sebral odvahu a oahlédl zástupu do očí. To, co uviděl, indiána zarazilo. Dav byl slepý. Oči kolemjdoucích lidí se nezdály být ničím jiným, než tenkými barevnými blankami, jejichž úkolem je zakrýt prázdnotu, které se za nimi skrývá. Dav kráčel dál a

unášel Atahualpu s sebou. Koutkem oka zahlédl indián vývěsní štít jakéhos hostince. Neváhal a vešel dovnitř. Panoval tam příjemný chlad a přítulí. Usedl na volné místo v nejtemnějším koutě místnosti. "Buď zdrav, vandráku. Seš tady nověj.. Anebože by na útěku?" Indián překvapeně vzhlédl. Proti němu seděl staře vyhlížející muž s mohutnou hřívou bílých vlasů, skobovitým nosem a pronikavým pohledem černých očí. "Říkají mi Ahasver. Připij si se mnou." Číšník před ně postavil dvě sklenky naplněné čirou tekutinou. Atahualpa si uvědomil, že má velikou žízeň. Rychle do sebe obrátil obsah sklenky. Muž si ho zatím zkoumavě prohlížel. "Na to jak seš mladej máš zbytečně velký kruhy pod očima. Nech už toho, nech už toho." Na stole se objevily další sklenky. Indián se lačně napil. Pak znovu. Ahasver se najednou zvedl a podal Atahualpovi několik zašpiněných bankovek. "Musím už jít.. Stejně nevěřím nic jinýho.. Měj se indiáne." Sbohem Ahasvere", tiše zašeptal Atahualpa. Muž ve dveřích se prudce otočil. "Promiň, chlapče. Já vždycky udělám, když řeknou..." Dav ho pohltil. Atahualpa osaměl u své sklenky. Vůz hlavě cítil příjemné brnění. Hostinec se mu začal vlnit před očima. Všechno mu bylo nádherně jedno. Zaplatil útratu, vstal a vyšel na ulici. Nejisté kroky zavedly indiána až do staré části města. Atahualpa se ponořil do změní zešere-lých uliček. Vdálce uslyšel hrát hudbu. Nechal se vést jejím zvukem. Šel.

Ze začátku nemohl rozeznat vůbec nic. Pak zaslechl něčí smích. "Vypadá jako indián nemyslíte?" Vůz Trochu se mu zatočila hlava. "Bude-me ti tak říkat. Snad ti to nevádí... A teď nám zatancuj...." Všichni se smáli, všichni se smáli, všichni se smáli. Tvář bez těla. Najednou. Dobře ji znal. "Pojď, synáčku. Teď už jsi můj, synáčku." Schody. Dveře. Dvě ruce barvy ledu. Dvě ruce chladné jako led. Dvě ledové ruce. Pocho-pil pozdě. Nedotýkej se mě! Nedotýkej se mě! Teď jsi můj, synáčku. Nedo-týkej se mě. Utéct. Utéct. Ucítil její dech. Žebal. Někdo vylomil dveře. Místnost ovládly uniformy. Všechno ztichlo. Muž v bílém plášti: "Copak

se tady stalo? Ach, vy jste nemocni! "cítím se naprosto zdrav." "Ale já jsem přece lékař. Vím, že jste nemocen a vím, co vám schází. Půjdete do naší léčebny. Zlepší se to. Uvidíte. Cizí ruce zvedly Atahualpu ze země. Uložily do ambulance. Pak byla temná chodba a zvuk kroků se odrážel ode zdi ke zdi. Byl by tak činil neustále nebyť jistých fyzikálních zákonů.

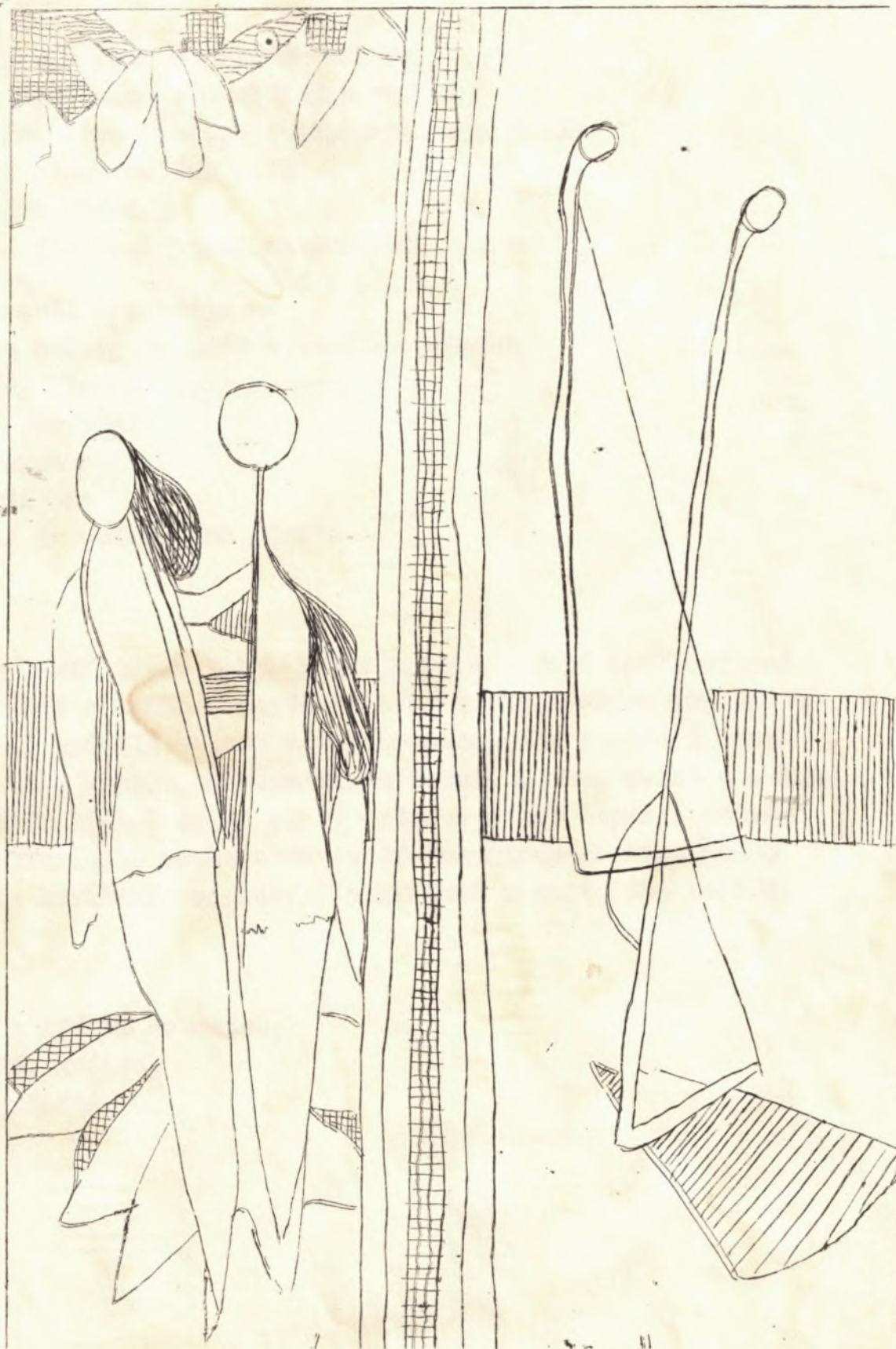
Až na mříže v oknech vypadal pokoj docela útulně. Atahualpa uslyšel lékařův hlas. "Léčba začne co nevidět. Co nevidět." Indián přistoupil k oknu. Kovově znějící hlas se vznesl nad střechy města. "Ten cirkus můžete zabalit. Už jsme ho chytli." Odkudsi se vynořily zástupy lidí v šedivých pracovních úborech. Dali se systematicky do práce. Odnegli domy, odnegli sloupy, odnegli chodníky. Odnegli muže odnegli ženy, odnegli děti. Netrvalo dlouho a všude kolem se rozprostírala travnatá pláň. Stát zůstala pouze budova léčebny. Muž v černé kutně se blížil k jejím vratům. V jeho rukou Atahualpa rozeznal dva kusky dřeva spojené konopným lankem. Syn Slunce věděl, že nesmí ztratit ani okamžik. Rozbil sklenici s vodou a vybral nejostřejší střep. Posvátné znamení na levé zápěstí. Posvátné znamení na pravé zápěstí. Opřel se o zeď a pozoroval jak ho opouštějí síly.

Poslední paprsek zapadajícího slunce proletěl oknem a zasekl se do dveří cely. Udělal krok vpřed a dotkl se ho. Ucítil jak příjemně hřeje. Pevně paprsek uchopil a vyhoupl se na něj. Udělal několik kroků a prošel zamřížované okno. Překonal strach a pokračoval dál. Za chvíli už neviděl nic, než ohnivou kouli na obloze a prázdnotu kolem sebe. V celém těle cítil strašlivou únavu. Utíkal už tak dlouho..... Pozvedl hlavu a cosi spatřil. Usmál se a vesmír se rozletěl na kousky.

Toho dne se člověk vynořil na hladinu moře a viděl, že je sám a duhová armáda bojovala do posledního dechu a v chudobinci bylo jak o posvácení a kdekdo byl křížován a kdekdo křížoval a naopak a nakonec to všecko přikryl sněh a to už je co říct, vždyť bílá barva přece

762

Eva Petrová

L e s

Kdo te kdy psal o mrtvých tůních
kdo te kdy mluvil o mlčících vodách,
když jsi živá, vode, čistá, jako hory v zimě
spíváš hlasy malých ptáků
a v záři hladiny
mluvíš jiskrami perel na padlých
lístech
jež krouží nepozorovaně
a jako hvězdy ve svém neustálém pohybu
by rády klamaly ryby u dna
co je pozorují
nehybnýma očima
a myslí si:
"Věčná je obloha nad námi".

Úzkou strží tekla řeka. Blížila se do údolí rozklopýtaná
a zraněná o kamení, strácela krev v rozvířených vodopádech
a ptáci upíjeli v letu z jejího oslnivého proudu a lesní
zvěř tiše kradla bolavým žilám tekuté zlato. Svist a cvrket
broučích křídel sytil vlhký vzduch, který dopadal omámeně
do mokvajících mechu a ve svítících sloupech mihotavého
světla kroužily tajuplnými spirálami motýli jako talíře.

Domy stojí na nebesích,
veliké, krásné,
ale prázdné.

Prosba

Samote
která otvíráš vrátka do širých polí
a učíš bázlivé děti
zpívat do větru písně
Ticho
jež lámeš pouta osamocení
ranami lásky
vzývám tě !

Píseň zrozeného ptáka

A budeme zpívat
a budeme zpívat
a věčně
tancovat
v kole hvězd na obloze !

Děšť

Kapky, padejte na okenní římsu a zvěstujte samotu lidí.
Jejich podivnou bezcílnost...

Deštníky se míhají jako tančící kytky v rozmoklých lukách, ale jejich krok, lehký a hravý, skrývá pod sebou tmavé figury chodců a tisíce dalších stínů mu uniká. Jsou rozběhlé a rozkomíhané po zdech domů, rozlémané bouří po celém městě. A jak kapky padají, svět žije tichým tlukotem ptačích srdcí, napíná žíly stromů a trav touhou promluvit, touhou rozvázat zvláštní mlčení hvězd, které v dáli žhnou vlastními myšlenkami ... a na dně řek se válejí zařatá zápěstí přírodě, dlaně sevřené úsilím, kameny ztvrdlé do věčných tvarů se spoustou bolestných hran, leží a čekají. Jediná řeka času je omílá na prosté oblézky, čisté jako ideje jedinou myšlenkou.

Když přijde podzim, anděl Země povstane z padlých listů a připne ty valouny slz mezi blikající hvězdy - nepozorovaně, takže se lidé bezděky musejí dívat na všedny zhmotnělé tužby věcí a zvířat, stromů a ptáků... Dešti, krop čelo nemocné Země, vždyť se točí kolem dokola v utkvělé otázce, kam zamířit, vždyť o její srdce se rvou démoni pochybností, ach dešti, ulož ji do trávy a přikryj oblakem mraků, uspi ji v kolébce svého zvonivého poselství ... Ach dešti, pohřbi, pohřbi ji, rozpust ji jako zlomek ledu na jezeře...

712

Bohdan Chlíbec

Jde kos po cestách údolím-
bety prochozené,
mrak sedí na jasmínu-
ústa trpkým vínem nachýlené.
Pase se koza na horách-
sene rozcuchané na rohách.
Všichni čekají až přiletí vítr
se svou zlatou písní,
až víno vteče do korbele,
až houslista rozkvetě
svou moudrou tísň.

Světýlko okna v lesích-
kočičko mazlivá
na polštářích tmy ležíc
na mne mžouráš.
A- zvon, který z údolí zaznívá
se s tebou,
jako tvé kotátko mazlivá.
Měsíc je pro vás
miskou mléka.
vánek je zas teplo vaše,
které i mne zahřívá.

Jako veselá rolničky
jablíčka seběhla s kopce
a netrpělivě přešlapující
vstoupila do houfu,
aby jítrem rozechvěna
koledy vánoční zapěla
svým stromům.

Joan Kerež
L.P. 1984

Po letech

Když se ráno
dívá
do zrcadla
připadá si
stará
přesto se
obléká moderně
a elegantně
proboďává
muže
vyzývavými pohledy
a dovede to
pořádně roztočit
na narozeninách
soudruha ředitele
je oblíbená
a společenská
každý se s ní
rád baví
ale když se ráno
dívá
do zrcadla
vidí
že je stará

Kocovina

Kouřil
už bůhvíkolikátou cigaretu
a vůbec mu
nechutnala
venku svítalo
a v tmavých koutech pokoje
se vztyčovala děvčata
upravovala si
trička
vyhrnutá při nočním milování
a zapínala
pevné zipy
na svých pravých Štrauskách
ještě večer krásná děvčata
s propadlými rysy
neviděla
rozmazanýma očima
propálený ubrus
a nedopité víno
ve sklenkách od hořčice
kouřil
už bůhvíkolikátou cigaretu
a řekl si
že by měl asi
přestat kouřit

Dívka Marlboro

Už dlouho sedí
u stolku v restauraci
a ještě jí neoslovil
žádný muž
třebaže má na sobě
citronově žlutý svetřík
z Feminy
a je tak očividně sama
muži chodí bez zájmu
kolem ní
a dneska přece
nevypadá špatně
mezi obláčky dýmu
z cigarety Marlboro
sleduje
jejich tváře
a pomalu usrkává
džin s tonikem

Porucha

Uvázl ve výtahu
najednou měl čas
tak trochu přemýšlel
ne jak se dostat ven
to ho ani nenapadlo
chtěl jenom využít
okamžik kdy je sám
nezápálil si ani cigaretu
jen se opíral o stěnu
a bylo mu dobře

Sci-fi

Přilétl hvězdný stroj
malí mužíčkové se v houfech
rozeběhli po Karlově mostě
a po Kampě
dívali se na chrámy
a pili pivo v pražských hospodách
cákali se ve Vltavě
a tajně se vozili
v zaparkovaných škodovkách
smáli se vojákům a listonošům
a pražské nové vlně
vybírali mince
z telefonních automatů
a chutnal jim párek v rohlíku
špehovali milence ve Stromovce
a rádi jezdili tramvají
krásným dívkám
nabízeli barevná sklíčka
a chtěli si je pohladit
jenom jedna věc je mrzela
nikdo z nich neměl
přiděleno rodné číslo

Odpoledne

Nalil si
půl deci rumu
do šálku
v němž dlouho
louhoval
sáček čaje
který už dávno
nebarvil
dal si nohy
na stůl
zapálil cigaretu
a přemýšlel
o nedůležitých věcech

542

Tereza Bajáková

Výhled

Zastrčit klíč do starých rozvrzaných vrátek od zahrady není tak jednoduché, stejně jako ho předtím najít ve zmatku věcí, které vláčím s sebou. Otevřít, zavřít, tři schody, květináč, dva schody, dveře.

Zastrčit klíč do zámku věkovitých dveří od domu není tak jednoduché, zvláště když jsem ho opět vhodila do kabelky.

Není to prostě snadné dostat se do oázy domova, svého pokoje - klece myšlenek, sterilisovaného skleníku, kde se všechny hodnoty naprosto mění, protože není měřítko. Tady mám právo říci - jsem tu pánem, dobře vše znám.

Zavřu ty poslední dveře. Přes okno na mě lhostejně mávají stromy, myšlenky mrtvě leží ve vzduchu. Rozháranost a únava celého zběsilého dne. Dívám se ven a malují si v duchu obrazy budoucí i minulé, obrazy dějů, které mě svou nejasností děsí. Na vedoucích listech stromů/jek za ta léta zestárlý/ krystalizují mé představy a životní rozhodnutí. /Velmi strohá a prostá, lepší je neplýtvat fantasií/. Budoucnost. Ne nenaplnuje mě radostnou činností, nezkrotnou chutí pustit se do práce, vystavět originální a šokující konstrukci života a dokazovat, dokazovat stále něco. /Chci totiž mnohem víc/.

To okno v mém pokoji - bolestivé zrcadlo mých snů - předestírá stále tentýž výhled, příliš známou konturu předmětů zdobenou principem ročních období. Ty stromy rok po roce nesou vše co jim příroda ve své lhostejnosti uchystala. Smíří se se svojí neutěšenou zimní holostí, nepyšní se leskem listů, nočními stíny větví. Jsou tu, jsou méně než člověk, ale jsou trpělivi, něžní, neumí se bouřit proti osudu, proti tomu co je čeká. Jen potichu světu ukazují spoustu zázraků.

/Už léta myslím na to, zda by i lidé neměli být takoví/. Ano, snad ano, trpělivi, něžní, tiší/. Ale přece z těch zdánlivě neživých velikánů na mě padá strach. Obdivuji je a bojím se jich, jsou příliš dokonalí a nedělají chyby, neodbočují z cesty, která jim byla určena už když byli semínky. Je to směšné žárlit na strom, závidět mu, že rád a pravda jsou jeho respektovanou přirozeností, že je součástí tajemství, kulís, do kterých jsme byli postaveni, jejichž skutečný obraz asi na této zemi nikdy nepoznáme.

Před pár lety jsem také stávala u tohoto okna, se stejným výhledem, ale s naprosto jinými představami o životě. Nemyslela jsem si, že člověk může prožívat strasti, které pochovají jeho cit i rozum, dělat špatnosti aniž sám chce, neovládat se, upadnout i když se brání a bojuje.

Tehdy v tom mém dětském, snad čistém a pravdivém, ale tak tvrdém pohledu jsem cítila, že stromy jsou se mnou zajedno, velmi blízké. Jak se naše cesty rozešly. Ony vyrostly a zmohutněly a já uvažuji o tom, kolikrát jsem si už řekla - teď začnu znovu, pokaždé to bylo jinak a vždy jsem byla přesvědčena, že teď mi spadl šátek z očí. Ale on je přivázán tisíci uzlíky, které je nad lidské síly rozvázat. Snad se alespoň uvolňují a mezerami pronikají první paprsky jasu. Snad.

Sedím ve svém pokoji u okna s kresbou krajiny a neumím se tu smát. Nejde to, protože jsem utichla a osaměla, osaměla ve svém skleníku. Ať chci či nechci, stále jsem se středem všeho dění, jsem v ostrém světle subjektivity, kritiky, bez soucitu /raději/.

Svět je jen pozadím ve větvích stromů, které vůbec netuší, že jsou platonickou obětí mých nálad, mého obdivu i nevraživosti, obětí mé touhy po sdílnosti.

Přes okna na mě lhostejně mávají stromy a všechno má svůj čas. Má ruka tiskne kliku a dveře se otvírají. Naštěstí od nich nemám klíč a nemohu se zamknout ani z jedné strany. Mohu vcházet i vycházet. Jen vždycky ten první krok za nimi je těžký a nejsitý.

Říkám si proto krátce a převelice potichu benediktínské "Ora et labora" a pomalu získávám ztracenou důvěru.

Podivuhodná noc. /Vzpomínka/

Tam někde uvnitř, kde snad mám duši, kde se rodí všechny city, tam se sraňujícími jiskrami střetávaly dojmy. Kraj, chalupa, rybníky, když říkám, že mi učarovaly je to tak slabé. Místo stvořené k tomu, aby byl člověk šťastný. Cesta k chalupě snově krásná, vzpomínám-li však na ní, zabodávají se mi do srdce trny smutku a bolesti. Chodila jsem po ní s velmi černými myšlenkami, tak černými až se slily v jednu velkou temnou plochu, kterou byla ona podivná noc, kdy mě divoké Erýnie hnaly po této ve dne půvabné stezce, pronásledovaly mě až kamsi do naprosté nicoty.

Sedla jsem si na kraj cesty, na velký pevný kámen, oči zaplžené pláčem slévaly tmu v bezhvězdnou klenbu a vzadu za loukou blikající petrolejka zlatým bodem světla tušila dům, z kterého jsem utekla, kde seděli moji přátelé.

Noc na nepatrný plamen lampy tlačila ze všech stran, ale on byl stále vidět, ostře zářil. Snad je až příliš nasnadě, jak mocný jsem v tom viděla symbol. Byla to jedna veliká otázka i odpověď, jasná a obrovská, že mě to srazilo na kolena. Přirozenost, pravda a moudrost v té nejčistší podobě. Dokázala jsem tu chvíli prožít jen v údivu, nic jsem necítila, prázdná nádoba. Slzy mi přestaly kalit pohled, ale přesto jsem neviděla jasně, byla jsem kdesi mimo sebe, nevnímala žádný vztah ke svému tělu, k té osobě, kterou kdosi pojmenoval mým jménem. Vprostřed nekonečného prostoru seděla postava, měla jediný kontakt s bodem světla, který mohl být tak blízký či vzdálený, jak si jen přála. Ale ona byla bez vůle.

A kdesi tam jsem byla já, rodící se a lhostejná a tma byla jak hedvábné bahno obklopující zatracence v mnoha vrstvách. Zkoušela jsem se modlit ... Zkoušela jsem se modlit, ale slova se mi zdála být omšelá, zbytečná, nicneříkající. Tíha té chvíle se na mě snesla bez ochrany, prosákla mě a zbarvila do odstínu noci. Jen srdce už mohlo pomoci, ale to bylo němé, rozum poražený. Modlitba mi nepřinesla lásku, důvěru, jen strach z ticha kolem i v mém nitru.

Pomalu jsem se vracela k chalupě. Ozýval se odtud smích, hořel oheň a nikdo mě nesháněl. Myslela jsem si, že jsem duch, člověk s prázdným obličejem a překvapilo mě, že na ostatní působím normálním dojmem. Oheň byl tak blízký.

Lehla jsem si na postel vedle kamen, slzy mi neodbytně klepaly na víčka. Proč? Stanula jsem před chvílí tváří v tvář Bohu, rozvráceně, tak nedůstojně, dopadla jsem až na samé dno samoty. Mohou být jistě i dna mnohem hlubší, ale pro mě teď bylo poslední. Tvář obrácená ke zdi hrubé, čistě vonící. Bílá mlha rozmazává drsnost omítky, vlhkost zdi, vlhkost tváří. Nestojím o zbytečné otázky, na které neznám odpověď. Šla jsem ven.

Ozvěna mých vzlyků se mísila s něžnými dialogy šustících větví. Lhostejnost, prázdnota, uzamčené dveře.

Vrátila jsem se klopíc jen zarudlé oči, sedla si k ohni více podobná hadrovému panáku než člověku. Duši mi naplnil lhostejný klid, možná únavy a duševní vyčerpanosti, spíše však však začínajícího a tak očekávaného návratu. Hltala jsem pohledem postavy svých přátel, kteří se v dohasínajícím světle petrolejové lampy ládovali jako banda loupežníků s dokonalým požitkem, dětinskou radostí. Měla jsem je ráda, byli tak bezbranní, důvěřující, tak krásní a vzdálení.

Obtiskli se v té chvíli do mých vzpomínek. Jejich obelisky plují vesmírem mé mysli a jednou za čas se mi vše vybaví, díky věčné naději však velmi vzdáleně.

Neuspořádaná myšlenka s jasným cílem.

Uvažovala jsem o tom, jaký vztah mám ke slovům, které jako satelity obíhají moji mysl. Proč je tak vysilující je v té rychlosti zachytit a k nim další, skládat je do vět, těžkopádně. Toužím nechat se kolébat po vlnách harmonie slov. Nevnímám jejich smysl a jen mlčet sladkou pěnu z jejich vrcholků. /Někdy mě povznesou výš a pak stovky hebkých kajčích pírek hledí mě a hýčkají tak něžně a pomíjivě/.

Jsou to jen okamžiky, kdy člověk s pocitem neurčité bolesti náhle se promění v bytost plnou dobroty a prozření.

Děkuji všem lidem-bádníkům, kteří duševní strasti i nezkrotnou radost bez příčiny nepovažují za slabost, ale za počátek skutečného boje se všemi šílenostmi, které nás zraňují.

Jednou se snad každý zahojí, zalepí bolestné rány a připraven s plnými nádobami hojivých mastí bude přikládat obklady z lesních bylin, které trhal v zašarovaných hvozdech, v době kdy někteří ukazovali prstem - podívejte se, zase někam utekl.

Řekněte mi, mohou být i slova těmi obklady, které neléčí jen povrchně? Pilulky ve větách holých, rýmech nebo stylisticky krásných souvětích? Kde lovit ty bláhové a přitom smysluplně seskupené hlásky, jak krotit ty divoké, které jsou rychlejší a dravější než mysl?

Slova nevznikla náhodně. Na to jsou příliš nebezpečná, velmi osobní, živoucí, děsíci a konejšivá, příliš podobná člověku a stvořená. Jak moudrý je svatý Augustin, když se modlí: "Osvoboď mě Pane od onoho přívělu slov, jimiž prvim ve své ubohé duši, jenž stojí a vzdává se tvému milosrdenství". "Mé myšlenky nemlčí i když mlčí můj hlas".

Co může být horšího než nechat si v mysli překřikovat myšlenky jak staré trhovkyně. Jak je zvládnout, vypudit z mysli? Pak se tu zase usadí přemoudřelá myšlenka spokojena sama se sebou, utápí se ve spoustě zbytečných a nabubřelých slov. Jak najít tu myšlenku - ušlechtilou paní, která mluví tichým hlasem, snad prostými slovy, která se vyjadřuje jasným čistým jazykem?

A když už mysl ovládne a spoutá svojí dobrotou, jak pro ni
nadechnout celou duši a udělat ten propastný krok až k samému
tělu a přesvědčit ho? Ach tělo, tělo, tvoje jsou ústa, poslední
hráz, šílený amplión. Jedna duše, jedna mysl, mozek, ústa.
Velký boj a zmatek.

Než se narodí myšlenka, než si jí člověk vůbec všimne jak pomalu
získává kabát ze slov, několikrát se převléká. A potom, než je
vyřčena, musí obletět vesmír, zastavit se na několika hvězdách
a pomalu utíká dolů, k ústům. Tu je vyřčena! A ejhle, on je to
jen takový docela obyčejný nikým nepovšimnutý názor.

512

Petr Pouba

Chvála a pochybnosti neklidnosti

Stará, slavná Steinbeckova kniha "Na východ od ráje" je, jedna z "rozkošných knížek našich babiček" me hluboce znepokojila. Dlouho jsem se po přečtení této knihy nemohl odhodl-
sáhnout k Styronově "Boží válce", jako bych tužil, že
znepokojení bude na stránkách Styronova románu jen parádovat
a děsit.

V Steinbeckově románu nastalo cosi nezodpovězené. Román
"Na východ od ráje" nemá odpovídající úroveň literární formy,
vzhledem k obsahu, který je přinejmenším závažný. Po formální
stránce je to místy škvár, místy mistrovské dílo.

Steinbeck zde popisuje překvapivý jev povahy dobra a zla, její
neklidnou proměnlivost.

Ve skutečných lidských postav /Samuel Hamilton/, jsou něk-
teré smyšlené postavy lidské /Adam, Charles/, jiné jsou až
málo lidské ve své vyhraněnosti dobra a zla /Lee, Cathy/ a
konečně u vrcholného produktu románu, dvojčata Aron a Caleb
sledujeme onen překvapivý jev, který se odehrává mistrovsky
nepozorovaně, že si totiž bratři vymění své role dobra a zla
jako se obrací karta v nějakém magickém čísle.

Aron, který byl představitel dobra, nedostává už v kvalita-
tivně složitější ději a jeho dobro se mění ve zmatek a snůšku
přízemních vlastností, až to, co činilo Arona je náhle těžko-
pádnou, nedokrvenou přitvrdlostí, která vede Arona k záhubě. Aron
je nevinný, proto neuvažuje o dobru a zlu, netouží po dobru,
protože dobrý je a dobrý je protože není zvrácený. Aron touží
jen po absolutní čistotě a je svou touhou zaslepen. Naopak
Calebovo zlo, jeho špatné vlastnosti, skutky, ale i touha po
dobru dovedou ho za krutou cenu viny my bratrově sarti k napl-
nění jeho tužeb - k láce. Steinbeck zde s Calebem sympati-
zuje tak odívavě, že čtenář snadno pochopí, jak mu byl neaký
Aron od začátku protivný.

Calebovi, příčině i předmětu tohoto hrůzného jevu, se dostane
stejně hrůzného jako velkolepého odpuštění starozákonním slo-
vem "tímšel".

Výklad tohoto jevu je možný spíše z morálního hlediska. Náclo-
nální předivá románu se rozvíjejí a jsou přerušeny zvrácením,

který je spíše hymnickou oslavou člověka.

Alternativní příběh k starozákonnímu příběhu Kaina a Abela, řeší Steinbeck humanisticky. V biblické předloze Hospodin vyhnal Kaina a oznámil ho znamením tak, aby se ho nikdo neodvážil zabít. Tím uvalil na Kaina dostatečný trest za jeho volbu hříchu a zároveň mu dal možnost žít.

V Steinbeckově alternativním příběhu téma kdy bližní bližní učiní zlo a velká vina ho zavalí, se objevuje na mnoha místech. Zpočátku jako temná předtucha se objevuje vztah Adama a Charlese, nevlastních bratrů, vztah který se pohybuje na pokraji bratrovraždy. Charlesovi se však nedostalo odpuštění a zemřel o samotě na pokraji společnosti, soustředěně hromadící materiální statky. Tom, který se provinil nevědomostí a lehkomyšlností když podá milované sestře chybnou indikaci léku, dokonce svou vinu neunesl a volí dobrovolnou smrt. Pro Charlesa a Toma je trest duševních muk a možnost volby život nebo smrti velice omezen. Jednak proto že jejich duše nesnesou široké spektrum volby, nejsou k takové volbě zrozeni a také proto, že neexistuje nikdo, kdo by jim podal pomocnou ruku, kdo by měl zájem na jejich osobě.

Hospodin měl jistě zájem na Kainově osobě. A měli ho i členové fiktivní rodiny Frasků v Steinbeckově románu na životě a to pozitivním životě Caleba.

Caleb učiní zlo Aronovi. Učiní tak vědomě a po svobodném rozhodnutí. V čem tedy spočívá Calebova výjimečnost postavení proti Charlesovi, Tomovi, Cathy, kterým nikdy nebylo odpuštěno. Snad v tom, že učinil tak ze zloby nad tím, že dobrý Aron stále pohlcuje lásku lidí, která pak nezbyvá pro Caleba. Nebo proto, že Aron ve své neposkvrněné čistotě byl vlastně ubohá, nesmýslná bytost, které ješitnost by dřív nebo později ranilo vědomí, že je jen synem kurvy nejtěžšího kalibru. Caleb byl vinen přinejmenším stejně jako Tom tím, že zapříčinil smrt bližního. Proč tedy Caleb mohl, zatímco Tom za pouhý omyl nemohl volit než sebevraždu?

Jeden z možných výkladů by byl ten, že Caleb, když vědomě zvolil zlo byl pouhým nástrojem osudovosti. To je však výklad který se může vztahovat tak na Biblického Kaina.

Steinbeckův výklad je daleko prostší. Steinbeck se vůbec nezabývá Calebovou vinou, ale cele se soustřeďuje na oslavu morálního vědomí, moudrosti a lidské sounaležitosti jedinců kteří Caleba obklopují.

Steinbeck Calebovu vinu přehlídí až s zúfivým odporem. Nasazuje všechny páky které má, především lásku a onu nepravděpodobnou postavu Leeho, který je snad Steinbeck sám, který v závěru knihy kormidluje děj s absolutní autoritou. Nad vlastním zlem, které chce být rychně zapomenuto se dal vznášet jen hrozné, zlověstné mlčení a cosi jako neviditelná síla vjede do všech zúčastněných osob, kteří jednají téměř s pudovou jistotou, jakoby zlo, které se právě odehrálo, všichni dlouho tušili. Horečně pracují na tom, aby okamžik, kdy Caleb učinil zlo Aronovi, se stal co nejvíc minulostí. To je na knize velmi lidské: že totiž všichni se snaží Calebovi vymoci odpuštění, aby sami zapomenuli.

To napovídá tomu, že zlo, které Caleb učinil Aronovi není bez kolektivní viny. Téma, které se v Steinbeckových románech často vrací.

Mám tedy za to, že Steinbeckův román "Na východ od ráje" je zrozen ze zneklidnění, ale vyhýbá se přímé odpovědi. Steinbeck slaví lidského ducha místy podezřele spekulativně, ale i když po stránkách románu se táhne škrábance času, jeho drobné, lidské postřehy jsou stále přítomné, přičemž svědčí již 600 náklad druhého českého vydání.

Ondřej Kent

Když Adam usedal k psacímu stroji ve své pracovně zbaven vlivu skutečnosti pozvolna přecházející ve fantazii, přestával vnímat natolik intenzivně, že pocit vzdálenosti odstraňoval z jeho vědomí jakékoliv stopy vnímatelných věcí a lidí přivádějících jej za vědního běhu času k netrpělivosti a neklidu.

Úzký vnitřní kontakt udržoval pouze s jediným člověkem - svojí ženou, která se stala spojením pohrdavé reality s nedozírným prostorem symbolických předznamenání jiných existencí.

Kdyby se v momentech konfrontace, vedoucích snad k inspiraci, kdokoliv jiný ocitl v jeho blízkosti, nenašel by jedinou možnost jak vyvolat pravděpodobný dojem fyzické přítomnosti další osoby a byl by považován za rušivý element bez většího významu.

Vnitřní pohlcování inspirace zesobněné jejím prožíváním navozovalo Adamovi iluzorní situaci. Jako člověk nepředstavoval žádnou z vymyšlených postav svých příběhů, bytostně splývající s jeho osobností, ale naopak některá z nich se náhle a nakrátko rodila v jeho srdci a duši, neboť cítila jako on, podobně uvažovala, podobně se chovala, nicméně ani zhruba nevyetihovala příznačné rysy jeho osobnosti.

Tak jako by mezi nimi, živým člověkem a živou iluzí, trvalo krátké či delší spojení jen v době Adamova psaní, tenoulinká nitka, neviditelné pouto, na němž se vyvíjelo konkrétní dílo vytvářené existujícími tvorem ve chvílích, kdy zapomínal sám na sebe a nechal se do prostoru temné pracovny rozmělnit svými sny, představami a pocity, které nakonec stejně jako sebe utřídil do smyslnosti a s palčivými slzami vlastního nepochopení i naděje, rozpíjejícími černou pásku na stroji, je opatrně přenesl na papír. Jen člověk, jehož počínání by odpovídalo předem nezachytitelným představám Adamovy myslí v okamžicích odpoutání ducha, by snad mohl vstoupit do jeho svatyně utrpení a přiblížit se mu.

A pera těch, kdo právěpočínali svá díla i končili v tichu opovrhlivý dialog ducha a jeoucna, srdce a myslí, člověka a svědomí, naráz utichla.

Nikdo neměl důvod znovu končit ani znovu začínat.

AFRODÍTA

Lásku a krásu pochopí každý otrok
Jak rád by se každý z nich dostal po hrdlo do propasti
Odnosil na zádech Pyreneje, vypil oceán
Jen aby jí dostal přímo od Boha
To bělostné poprsí krásné Afrodity
Od trójské války až do sporu všech světadílů
A láska je rodnou sestrou té věčné krvavé nenávisti
I Narcis zavrhnul půvabnou Afroditu
Pygmalion se svou sochou mil
A komupak přinesla Venuše svůj nejkrásnější horký sen
Ten stal se jedním z představitelů kultury

A po kotníky se jí klaněl celý antický svět
Ba, i bozi
To dnes už takových dívek s urvanými rukama tolik není
Žijeme bez nejkrásnější Afrodity
Krasavic je však kolem plno dosud
Tak třeba Božena, co na ni křičíme: "BÓŽÍ!"
Nebo Hedvika s boky vykloubenými
A kam se poděl básník
Bekáří pracovník, spalovač mrtvol a další
Kterí se k nám zřítíli z nebe
Co na nás vyskočí z knihy?

Po dvaceti letech jsem zjistil, že můj knihovník je úplně slepý
Bohužel mne to nedojme
Staré jsem mu vrátil a chočil si pro nové
Ach, moje Afrodito!
Knihovník spletl si Němcovou
S heslem Afrodita
S Boženkou Němcovou
Teď umírám.

PÍSEŇ HENRYMU

Klimbáš na pohovce Oblomova
Všichni jsou u tebe hned jak doma
Ve špajzu i v ložnici, že se nestydí
Stěny tu zachycují tvé touhy i tvé pochyby

Za stolem v kuchyni píše ti písničku
Na stroji básničky dávno už nedatluješ
Ty vůbec nepíšeš, žena ti nezahejbá, nic tě neobklopuje
Jenom ta malinká díra
Kterou ses všemu odrodil

Tak hele, poslouchej, co ti tu zpívám
U piána židle je otáčivá
A Kajavec, ten si na sebe nikdy nenaříká
A je nás tak žalostně málo zoufalých jako ty

Utíkáme se všichni k tobě jak do bunkru z války, příteli
My, sorta lidí, co jednou chtěli, jednou nechtěli
Nejhorší je, že už se nikdo z nás nestydí
Za to, co dostane či nedostane
Čekáme na lásku a ono zatím už svítá
Ty nebuďeš mít stání
Jistě až do skonání
Ani nevím, jak ses mi, hochu, dostal do pera
Někdy je nám docela dobře oběma

KOSTELNÍK

Houpavou chůzí kráčí život drásový
Kostelník na něj tiše čeká, co že dá mu
Zajíká se, když o tom večer vypráví
Nad sklenkou piva tiskne staré ruce k spánkům

Zašedlé oči svírá obzor mlhavý
Tiskne je k víčkům, jak to dělá sova k ránu
Kouř z dýmky kupí se mu v mračna u hlavy
Ten kouř mu na ramena skládá svoji váhu

Z tváře mu sochař čas své dílo vytesal
Na prsou ho žulový kámen srdce tísnil
V uších mu varhany sní mrasorovou písní

Večer se slovem na rtech díků usíná
Potom, co rozloučí se s vyprázdněným džbánkem
Svůj život vystřídá tak spravedlivým spánkem.

SNĚHOVÝ MENUET

Zvoněte zvonky, sáně pláčou
Jak přes závěj rychle skáčou
Jak přes pláň rychle letí
Jedny sáně, hrstka dětí

Zvoněte zvonky, zvoněte čistě
Předhoníte vás pak jistě
Zvoněte, jen ať koník padí
Letíme zastavit mládí

Když budeš pak chvíli hoďný
Vystoupíš a budeš svolný
Tančit se mnou v bílém sněhu
Menuet
A teď všechno září..!

Kolem nás náš koník krouží
O kopýtko zazní zvonky
Tančíš s tebou v bílém sněhu
Menuet
A teď všechno září..!

Kulatá je bílá vločka
Kulatá jak tvoje očka
Jako tvoje tváře k tomu
Sáně letí rychle domů

Smím se ohřát na hodinku
Hodinka trvá chvíličku
Jen bych zkřehlé prsty roztáhl
Svému slovu bych tak dostál.

162

Petr Svoboda

POVÍDÁNÍ

Je mi příjemně
Jedno oko mám trochu zalepené
Otřu se o tebe
aby mi bylo mnohem lépe
Přes tvou hlavu vidím hromádku šatů
Trochu blíž
možná na natažení ruky
stojí noční židlička-
na ní sklenice s pivem
/jak doufám/
Na židli hned vedle sklenice
leží cigarety
Zapálím si jednu
a obrátím se břichem vzhůru
Někde jsem si přečetl:
"Ležel na zádech a spokojeně vyfukoval kouř ke stropu"
Ale já vůbec nejsem spokojený
protože mi cigareta nechutná
Jsi už asi chvíli vzhůru
Dívám se na těbe a těším se na políbek
kterým mne protáhneš do nového dne
Někdy ti o tom napíšu

ČERNOMOŘSKÁ

Oceán plácá křídly
a já se potím na písku
piva už sem vypil na dva kýbly
koukám na baculatou soudružku

Vlnky smáčí její boky rudé
co šplouchnutí to salva oslavná
řed' jako hroch z vody pude
snad paní Vomáčková možná Jakatěrina Pavlovna

ČTYŘI

Čtyři bílí ptáci
nad Vltavou
se tiše kradou
starou Prahou

Čtyři bílí ptáci
nad Vltavou
dojemní jsou
svojí snahou
jíst

Ruce pánů
co je krmí
jako konce
drobných větví
jsou

Čtyři duše nad Prahou

DVĚ

Podzim je údobí, kdy se člověk nevydrží dlouho toulat ulicemi. Chladno, vítr, déšť a podzimní plískanice ho zaženou do útulné a vyhřáté místnosti, kde se snaží rozptýlit a povyrazit, aby nepocitoval tak drásavě podzimní smutek. Ani nepozoruje, že pozvolna přichází zima a s ní pochmurné šeré dny, kdy občas padá sníh, občas déšť a na chodnících bývá nechutně rozsolená, čvachtavá břečka. Tehdy se pospíchá co nejrychleji skrýt až do nejvzdálenějšího kouta a obklopuje se přáteli a obrňuje trpělivostí. Chodníky však pomalu osychají, do zabeđených bytů, do chodeb starých činžovních domů a pod prahy lokálů, kde se mísí s tabákovým dýmem, proniká podivná a omamná vůně a v jednom dni slunce zazáří nebyvalou silou – je tu jaro. Lidé svlékají zimní kožichy a opatrně vyhlížejí ze svých příbytků. Někteří vyjíždějí do probouzející se svěží přírody, jiní se s vášnivou trpělivostí procházejí v parcích. Oni ale, dychtivý a rozcitlivělý, nemůže snést nápor jara a jako raněné zvíře vyhledává úkryt, odchází do míst, ve kterých přečkal zimu. A což teprve v létě, když město je rozžhavené k nepřičetnosti, poskytují pouze masivní zdi starých domů vysněný chládek. Stává se ovšem v největších vedrech, že uniká pod koruny stromů nebo na zahrádky vytažené do ulic a posmívá se nevděčně a pokrytecky zatuchlosti výčepů, kterým by měl být a je za leda-cos vděčný.

Seděl za stolem proti lesklému nálevnímu a výčepnímu pultu v přízemí rohového secesního domu, zády k oknu, které vedlo do ulice. Přemýšlel o pivu, které měl před sebou a kterým nepravdělně stoupaly jednotlivé bublinky, o ženách a tak vůbec. Vyrušilo ho zapískání nenamazaných dveří nalevo od výčepu, kterými vešla malá, štíhlá, na krátko ostříhaná blondýna. Odhadoval, že přišla na kávu a bude tu čekat na svou kamarádku. Dala si pivo. Desítku. Seděla sama u stolu a když se poprvé napila, vyndala krabičku cigaret a zapálila si. Byla podobná Katce, a proto také Petře, protože Katka a Petra byla dvojčata. Seznámil se s nimi o prázdninách u velkého jezera, kolem kterého se táhla dlouhá písčitá pláž. Do Katky se zamiloval, a s Petrou proseděl několik večerů v místním kině. Nerozeznatelná jednovaječná dvojčata. Možná si z něj obě mladíčky utahovaly, ale spíš ne. Žerlily na sebe. To mu bylo čtrnáct. Daleko dřív, ještě než začal chodit do školy, dostal knížku. Jmenovala se O Ničem. Hned na její druhé stránce byla věta, "Kdyby Nic bylo bílé, vypadalo by asi takhle:" a celá stránka pod tím a

ta naproti byly vynechané. Když se otočil list, tak tam na čtvrté stránce bylo napsáno, "Kdyby Nic bylo žluté, vypadalo by asi takhle: "a celá stránka pod tím a ta naproti byly žluté. Na konci knihy bylo Nic v šatech. Mělo klobouk, brýle s černými obroučkami, kostkované sako, hnědé polobotky, šedé kalhoty a bambusovou vycházkovou hůl. Tehdy cítil k té knize skoro odpor, ale jak dospíval, čím dál tím víc ho upoutávala. Mohl si například říci je to Nic a je to rudé a litoval, že této vlastnosti slov nevyužil v mládí, kdy se člověku ledacos vyplní, aniž by to tušil. A tak ho Nic provázelo dál-

Ulice byly rozpálené sluncem. Domy už spolykaly všechn denní žár a teď ho pomalu začaly vydávat. Pavel vyšel z temného podchodu metra a rozhlédl se kolem sebe. Chvilí trvalo, než se zařadil do proudu lidí na chodníku, aniž by do někoho vrazil. Ve stínu, který na chodník padal, bylo celkem příjemně, rozhodně lépe, než když slunce pražilo člověku do týlu. Zastavil se před knihkupectvím a prohlížel si výkladní skříň. Nejvíce ho zaujal jeho obraz v šedivém skle a tak si našel výhodné místo proti velké černé knize, kde na sebe nejlépe viděl. Ve výkladu vypadal do bronzova opálený. Prohrábl si několikrát vlasy a pustil se dál po ulici.

Na protější straně bylo na jednom z domů lešení. Dříve, když byl Pavel hodně malý, prodávali v celém jeho přízemí dětskou obuv. Nevěděl, jestli se ten obchod tak jmenoval, ale on mu říkal Ferda Mravenec, protože uvnitř i venku byly nakresleny Sekorovy obrázky s Ferdovými příhodami. Tyhle obrázky si chodil rád prohlížet a těšil se na ně, když sem šel s někým kupovat nové boty. Nyní kupoval boty velmi nerad.

Přešel kolem pošty a pokračoval směrem na náměstí. Uvědomil si, že je úplně vyprahlý a s odporem si vzpomněl na školu a na suchý vzduch uvnitř. Přidal do kroku, ale vzápětí zase zbrzdil a odbočil ke kostelu, ze kterého se ozývaly varhany. "Na tú svatú Kátěrinú...", rozlehl se celou ulicí opilý zpěv. Vycházel z prvního patra budovy, která přiléhala ke kostelu. Podle obrazů, jež byly vidět na stěnách místností, podle povolených kravat, upocených čel a povylezlých pleší, usoudil Pavel na podnikovou slavnost. Nejdříve se zašklebil, ale pak se usmál. Přece jen měl velkou žízeň.

Z části se nemýlil. Té malé blondýně přišla kamarádka. Byla hezká, ale seděla k němu zády, takže si ji nemohl pořádně prohlédnout.

Vůbec tady uvnitř, za oknem skrz které už nebylo pro houstnoucí-
tmu skoro vidět, bylo příjemně. Většinou tu nebýval sám. Sedal s
jedním, dvěma přáteli a mnohokrát početná společnost zabírala i
půl hospody. Zvykl si tady a na oplátku ho takhle první a poslední
zastávka světa přijímala s mateřskou ohleduplností a něhou. Tady
oddaloval skutečnost až někde na pomezí snu. A tady napsal, když byl
zase jednou úplně na dně Dítě, pro XXXX Ditu, o Dítě, to co měla číst
jedině Dita, ale co nikdy nečetla, protože se jí to styděl ukázat:

V pátek jsme odjížděli do Krkonoš. Já a Dita. Vyjeli jsme ve čtyři
hodiny odpoledne z Prahy. Po cestě Dita usnula a během půlhodino-
vé pauzy na občerstvení a na čurání jsme každý vypili jedno pi-
vo, abychom si, až tam přijedeme, na ty hory lépe zvykali a také
proto, že jsme měli žízeň. V Krkonoších hustě pršelo a sněhu bylo
hrozně málo. Ošklivé počasí. Lyžovali jsme, četli, pili víno, vařili
a spali. Bylo nám dobře. V neděli Dita odjela a začal padat sníh
jako v Štědrém večeru. Zůstal jsem sám.

Úplně sám. Pil jsem pivo a četl a četl a četl, abych nemusel my-
slet vůbec na nic. Sníh padal, pak přišla obleva a opět padal sníh.
Všude kolem se kupily hromady sněhu. Lyžoval jsem, opil jsem se a
zase jsem lyžoval. Postupně jsem si zvykl a najednou konec-odjezd.
Jedem, jedem. Myslivec, mylivec a pro Tebe vodku.

A ještě jednou. A kohoutovi cukroví. Ráno. Znovu. Večer. Znovu. Pak:
Návrat marnotratného syna.

Ted' je to dobré-píšu. Je mi zima na nohy, ale ne moc.

Často jezdím kolem ohrady, na které je napsáno: "Miluji Vás Pavle,
hvězdo vzdálená" a hned vedle "Miluji Tě Dito".

Z ulice, která vedla podél řeky, sem doléhalo cinkání tramvají a
monotónní hukot automobilů. Dívky už zaplatily a chystaly se k od-
chodu. Jedna černovláska a druhá blondýna.

POHŘEB

Jel tam a neměl vůbec žádnou náladu. Stromy ubíhající podél silnice byly nyní úplně holé a na chodníku po pravé straně se občas objevil zacákaný chodec. Za tím vším se z protáhlého údolí zdvíhal jako varující prst tovární komín vyfukující do vzduchu každou vteřinu oblak kouře. Zajeli k benzinové pumpě. Naplnili nádrž, ale u výjezdu se jim postavil do cesty autobus tak, že nemohli vyjet. Celá řada čekajících aut na ně začala vztekle troubit.

U pohřební síně už postávalo mnoho lidí. Zhlédl mezi nimi i otce, ale potom mu výhled zakrylo několik neznámých lidí.

"Pamatuješ se ještě na mě, hochu," oslovila ho drobná stařena a hladila ho po levém rukávu tmavomodrého svrchníku. Chvilí na ni hleděl a usilovně se snažil rozpomenout. Nakonec zavrtěl hlavou.

Pán v černém obleku, s rybíma očima a velkou pleší, ho zavedl do malého sálku, na jehož dveřích visel nápis "Místnost pro pozůstalé". Nebylo tu už zdaleka tolik lidí jako venku, zato zde všude pobíhaly děti. Vrtalo mu hlavou, co s tím má společného to množství dětí, a proč jsou ještě navíc zavřené tady. Uvnitř si ho kupodivu nikdo nevšímal a tak se opřel o stěnu blízko nejklidnějšího rohu.

"Až zazní hudba, pozůstalí vejdou do sálu a posadí se do první řady, která je jim vyhrazena," oznamoval někdo vpředu. Nabídl rámež eně s černým závojem splývajícím z módního kloboučku. V pohřební síni usedli do tmavorudě sametových křesel a hudba, která se ozvala, když vstupovali, hrála ještě asi tři minuty. Něco jako hodně smutná ukolébavka, říkal si. Potom na nízký stupínek, umístěný přímo proti němu, vystoupil řečník, aby pronesl smuteční řeč. Sledoval ho očima, ale zachycoval pouze útržky vět:

"...a proto si dovoluji z tohoto místa, v tento den, pro nás všechny tak smutný, pronést několik slov a projevit tím... příkladný... ..z celého srdce....obětavý soudruh.....pro rozkvet naší krásné vlasti.....vztah k rodině....dlouholetý pracovník....rodinné zázemí....bojoval...budoval....nezapomenutelně vryl....charakter... ..zanechal...a proto dovoluji, abych za nás všechny všem pozůstalým vyjádřil svou nejupřímnější soustrast."

Hodnou chvíli už stál, než se probral ze zamyšlení. Pohřební řečník dávno skončil a k němu se blížil zástup kondolentů. Jako první šla postarší křehká žena.

"Upřímnou soustrast."

Bronátný tlustoch, který za ruku vedl dítě, pravděpodobně děvče.

"Přijměte nejhlubší soustrast."

Dva starší lidé ze sousedství.

"Upřímnou soustrast..., "říká paní a zbytek věty zaniká v m bu-
rácivém kašli brunátného hromotluka.

"Prosím?"

"...i za Pavla."

Po nich třináctiletý chlapec.

"Soustrast," zašeptal stydlivě se sklopenou hlavou.

Přítelé ze zaměstnání, mladí manželé, stařec s vysedlými lícními
kosmi.

"Hlubokou soustrast."

"Přijměte naši upřímnou soustrast."

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

"Upřímnou soustrast."

"Upřímnou soustrast."

"Upřímnou soustrast."

Řetěz, napřažených pravic skončil a všichni vycházeli ven do
zeleného přítmí lesního parku. Nikdy toho člověka neznal, uvědo-
mil si mezi dveřmi.

Složitost křížovatek

nedává spát houslím potulného muzikanta

Chtivé prsty bodají do skel výkladních skříní

Za poslední tramvají

zůstala nedopsaná linka

Dusivý koláč zemdlenosti

který tlačí a sráží k nehybnosti

se láme v půli

Průzorem uniká otravný vzduch osamění

Zděnlivý paradox

Zkřivená televizní anténa
svazečky bílých květů
nervózní přešlapování na pokraji
bezděčných myšlenek do dětství

Za kolemjdoucí parapleta
se ukrývá pomuchlanost rána
Na věži bije osmá
/nebo devátá?/

Rozespalá víčka vyjeveně zírají
do prázdna

Slepenost osudů

Leif Färding
(vybral a přeložil Vladimír Piskoř)

BÁSNĚ LEIPA PÄRDINGA

ze sbírky

LEVOTON OKSA, KEINUVA SYDÄN

(Neklidná větev, rozhoupané srdce)

S každou nocí něco ve mně průzračí,
s každou nocí něco ve mně krásní.
Zbloudil jsem za husté mlhy
a jen z dálky slyšel výra,
Když nadešel čas úplňku a jasných nocí,
uchopil jsem píšťalu a skládal,
a i kdyby z mé písně zmizel celý svět,
já tančím a zpívám, zas nacházím
sebe, šalmaj mě vynáší
do oblak.

Není důvod proč bych měl žít, není důvod proč bych neměl.

Jsem zrcadlo, které dnu nastavuje tvář noci,
pěšina, úzká z obou stran, se noří do chladivých vod,
svou tvář vidím na dvou hladinách.

Hledám zem, trochu sens a náruč,
hledám přístřešek, kde bych se mohl narodit.
Jsem jak uvolněný kámen z kameniště,
jsem strom na břehu moře zkamenělý pro sochaře.
Mé ruce, studené jak led, jaro nezahřeje.
Jen se toulám a hledám své rodné místo.

Odešla jsi, za hlavou mi chvíli tlouklo tvoje srdce.
Šel jsem zavátou pěšinou a došlo mi
že jsi mne odstavila na vedlejší kolej.
Sněhové drahokamy zářily jako dříve
vločky se lehkým tanečním krokem snášely na hebký sníh
a já se vracím na dalekou pouť.
Chceš-li, pojď se mnou, jestli dokážeš zemařit
a narodit se průzračná a čistá. Já
jsem zemařel a již se narodil.

512

512

Se svolením autorů vyhotoveno ve třech kopiích.